

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง ศักยภาพการสื่อความหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเส้นทางท่องเที่ยวตามแนวคิดกลุ่มคลัสเตอร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาคุณค่าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเส้นทางกลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ (2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเส้นทางกลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ และ (3) เพื่อนำเสนอแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือการสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจและซาบซึ้งใจในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเส้นทางกลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) และการระดมความคิดเห็น (Focus group) โดยมีพื้นที่การศึกษาในเขตพื้นที่ตามแนวคิดกลุ่มคลัสเตอร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา สุรินทร์ บุรีรัมย์และอุบลราชธานี

ผลการศึกษาพบว่าคุณค่าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเส้นทางกลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ประกอบด้วยคุณค่า 5 ด้าน ได้แก่ คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic values) คุณค่าทางประวัติศาสตร์ (Historical values) คุณค่าด้านภูมิปัญญา (Scientific values) คุณค่าทางสังคม (Social values) และคุณค่าทางจิตใจ (Spiritual values) สำหรับประสิทธิภาพของเครื่องมือการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเส้นทางกลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ พบว่า ป้ายสื่อความหมาย/ป้ายบอกทางและแผ่นพับของแหล่งท่องเที่ยวจะมีประสิทธิภาพในระดับมากที่สุด ในขณะที่เครื่องมือประเภทศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวจะมีประสิทธิภาพในระดับน้อยโดยเฉพาะในพื้นที่วัดสิริวิลาสวามรณย์ ธรรมาสันสิงห์เทินบุษบก ในส่วนของเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวได้ประเมินความคิดเห็นว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในระดับมากที่สุด ในขณะที่กิจกรรมทางการท่องเที่ยวจะมีประสิทธิภาพในระดับปานกลางของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวจะมีประสิทธิภาพในการสื่อความหมายสะท้อนคุณค่าอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวในระดับน้อยที่สุดสำหรับแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือการสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจและซาบซึ้งใจในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเส้นทางกลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้สามารถแบ่งออกได้เป็น (1) แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือการสื่อความหมายประเภทป้ายบอกทิศทาง ควรมีการติดตั้งในสถานที่ที่มองเห็นได้ชัดเจนและไม่ควรมีสิ่งบดบังทัศนวิสัยในการมองเห็นและควรเพิ่มเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยเพิ่มความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดการอยากรู้อย่างเห็น และเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพิ่มขึ้น (2) แผ่นพับควรมีการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือการสื่อความหมายโดยควรมีการจัดทำให้มีหลากหลายภาษามากขึ้น เพื่อให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว (3) ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวควรปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือการสื่อความหมาย คือควรมีการใช้ภาษาต่างประเทศในการให้ข้อมูลเพื่อเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวต่างชาติได้เรียนรู้ ข้อมูลป้ายนิทรรศการควรมีสี ขนาดของตัวอักษร รูปภาพที่มีความเหมาะสมแก่นักท่องเที่ยว (4) เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวควรมีการนำเสนอข้อมูลที่เป็นมาตรฐานและเหมือนกันทุกครั้งในการทำงานเพื่อไม่

ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสับสนในชุดข้อมูล (5) กิจกรรมทางการท่องเที่ยวควรมีกิจกรรมท่องเที่ยวที่สามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์ และความหมายของทรัพยากรที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวได้ควรมีการจัดกิจกรรมที่สามารถให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมเรียนรู้ เกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจและซาบซึ้งใจในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเส้นทางกลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ และ (6) ของที่ระลึกควรผลิตของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวสามารถสะท้อนเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวได้ ควรเพิ่มของที่ระลึกที่เป็นแนวสมัยใหม่ เพิ่มความแตกต่างจากงานเดิม เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอยากที่จะซื้อไปเป็นของฝากควรเป็นของที่ระลึกที่นักท่องเที่ยวได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วยตนเองเพื่อสร้างความประทับใจในชิ้นงานของตน

คำสำคัญ: การสื่อความหมายทางการท่องเที่ยว / การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม / แนวคิดกลุ่มคลัสเตอร์ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว / กลุ่มเส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้